

Datum

2022-10-21

Vår referens

Anna Johansson

Stadsjurist

Anna.johansson104@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Miljödepartement - Säkerheter enligt miljöbalken TN-2022-1882

Sammanfattning

Regeringen har upprättat en promemoria som föreslår att förändringar genomförs i miljöbalken avseende skyldigheten att uppställa säkerhet för vissa verksamheter (deponi samt utvinnande av utvinningsavfall och geologisk lagring av koldioxid), det vill säga ett ekonomiskt åtagande som säkerställer att efterbehandling kan vidtas även om verksamhetsutövaren inte kan, t.ex. om denne gått i konkurs. Promemorian har skickats till Malmö stad för remiss.

Förslaget innebär att möjligheten att ställa andra medel än en ekonomisk säkerhet upphör, samt att stat, kommuner och kommunalförbund undantas från skyldigheten att ställa säkerhet för de aktuella typerna av verksamhet.

Fastighets- och gatukontoret föreslår att tekniska nämnden tillstyrker förslaget i denna del.

Förslaget innehåller även ett antal andra förslag som rör bland annat Riksgäldskontorets och Myndighetens för samhällsskydd och beredskap uppdrag, dessa bedöms dock inte beröra tekniska nämnden. Tekniska nämnden föreslås därför lämna promemorians förslag i dessa delar utan synpunkter.

Förslag till beslut

Tekniska nämnden föreslås besluta

att till kommunstyrelsen lämna yttrande i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsunderlag

- PM remiss säkerheter enligt miljöbalken
- G-Tjänsteskrivelse Remiss om säkerheter enligt miljöbalken
- Yttrande över remiss från miljödepartementet

Beslutsplanering

Tekniska nämnden 2022-10-27

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt en remiss från Miljödepartementet, *Säkerheter enligt miljöbalken* till

bland annat tekniska nämnden. Svar önskas senast 2022-11-04.

Miljöbalken ställer i vissa fall krav på att en verksamhetsutövare ska ställa en säkerhet för en verksamhet senast när verksamheten påbörjas. Detta innebär att verksamhetsutövaren ska inkomma med ett dokument från en instans som garanterar att ett i tillståndet specificerat belopp finns tillgängligt för staten för att uppfylla krav enligt miljöbalken, främst för efterbehandling, om verksamhetsutövaren inte är tillgänglig. Detta gäller bland annat deponering av avfall och utvinning av utvinningsavfall samt geologisk lagring av koldioxid enligt 15 kap. miljöbalken. I dagsläget finns inget undantag för ställande av säkerhet för offentliga verksamhetsutövare, som staten eller kommuner.

I remissen föreslås att ändringar i bestämmelserna om säkerhet vid deponering av avfall och vid utvinningsavfallsverksamhet. Förslaget till ändringarna innebär att staten, kommuner, regioner och kommunalförbund inte ska behöva ställa säkerhet. Vidare föreslås en utökad roll för Riksgäldskontoret som ges rätt att överklaga och begära omprövning. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap föreslås ingå i förteckningen över myndigheter som tillsynsmyndigheten ska underrättas om förhållanden som kan vara skäl för förbud eller återkallelse av tillstånd, dispens eller godkännande eller omprövning. Slutligen föreslås att en säkerhet enligt miljöbalken som huvudregel ska ställas till länsstyrelsen.

Förslaget om undantag från skyldigheten att ställa säkerhet har tillkommit efter att tillståndsmyndigheter vid flera tillfällen har ställt krav på säkerhet för verksamheter som omfattar deponering av avfall, där Trafikverket har varit verksamhetsutövare. Krav har ställts trots att Riksgäldskontoret i utlåtande har framfört att Trafikverket har tillgång till den likviditet som behövs för att fullgöra avhjälpande- och återställningsåtgärder.

Enligt miljöbalken får tillstånd till en verksamhet som omfattar deponering av avfall enligt 15 kap. 35 § miljöbalken endast ges om verksamhetsutövaren för fullgörandet av de skyldigheter som gäller för deponeringsverksamheten ställer säkerhet enl. 16 kap. 3 § miljöbalken eller vidtar någon annan lämplig åtgärd för sådant säkerställande. Bestämmelsen medger därmed idag även andra former av tryggnad av de medel som kan behövas för återställande eller avhjälpande. Ett sådant exempel har varit medel som har hållits tillgängliga hos Riksgäldskontoret. Sådana alternativa former av säkerställande har dock i vissa fall inte godtagits av tillståndsmyndigheterna.

Bestämmelsen i 15 kap. 35 § miljöbalken härrör ur deponidirektivets (1999/31/EG) krav på sådan säkerhet. Miljööverdomstolen har i flera avgöranden bedömt att miljöbalken inte medger något undantag för kommuner eller kommunalförbund från kravet på att ställa säkerhet. I miljöansvarsutredningen (SOU 2006:39) bedömdes dock att avsaknaden av undantag i deponidirektivet, liksom i det senare beslutade utvinningsavfallsdirektivet (2006/21/EG), inte måste tolkas som att det föreligger ett förbud mot att undanta samhällets olika organ från kravet på säkerhet. Lagrådet höll med och menade att denna omständighet är mer eller mindre självklar eftersom det är samhället som ytterst har att hantera avhjälpandet av miljöskador och därför inte ska behöva ställa säkerhet för detta ändamål. Tolkningen fick dock aldrig genomslag eftersom regeringen gjorde bedömningen att direktiven inte medgav undantag.

Trafikverket har lyft frågan till regeringen, vilket lett till att aktuell promemoria tagits fram. I promemorian framgår att rättspraxis i vissa fall har en restriktiv syn på formerna för ställande av säkerhet och att det inte bör stå i strid mot ovan nämnda direktiv att införa ett uttryckligt

undantag för offentligrättsliga subjekt från ställande av ekonomisk säkerhet. Statliga och kommunala bolag bedöms dock inte kunna omfattas av ett sådant undantag.

Tekniska nämnden bedöms i dagsläget inte påverkas direkt av förslagen, men om tekniska nämnden i framtiden i egen regi skulle komma att bedriva verksamhet som omfattas av de aktuella bestämmelserna innebär förslagen om att kommuner undantas från sådana krav en lättnad i förhållande till nu gällande lagstiftning. Med hänvisning till att kommunen föreslås undantas från krav på ekonomisk säkerhet kommer de förslag som läggs avseende t.ex. Riksgäldskontorets rätt att föra talan i mål som gäller säkerheter inte att påverka Tekniska nämndens verksamhet.

Fastighets- och gatukontoret föreslår därmed att tekniska nämnden tillstyrker de förändringar som avser undantag för offentliga organ att ställa säkerhet, och att i övrigt lämna övriga förslag utan synpunkt.

Ansvariga

Sarah Von Liewen Avdelningschef
Tobias Nilsson Direktör